משנה · מחברי זמננו · שערי תורת בבל · סדר זרעים

שערי תורת בבל על משנה שביעית

רבי זאב וולף רבינוביץ'

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שערי תורת בבל על משנה שביעית

רבי זאב וולף רבינוביץ'

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שערי-תורת-בבל-על-משנה-שביעית/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה ג 4
משנה ה 4
משנה ו 4
פרק ג 4
משנה ה 4
פרק ו 4
משנה א 4
פרק ז 5
משנה ב 5
משנה ג 5
פרק ט 5
משנה ב 5

פרק א

משנה ג

(פ"א מ"ג פי' הרמב"ם) **ושערנו באבני משקלנו ס"ב ליטרין וז' אונקיות וב' שלישיות אונקיא בקירוב וכו'**.—לפי חשבון צ"ו שעורין בדינר יעלו ששים מנה תקע"ו אלפים שעורין שהן ס"ב ליטרות ומחצה בצמצום כפי משקל הליטרין. שביאר הרמב"ם כאן. ובצדק התפלא ע"ז בשו"ת חוט השני סימן צ"ז. אלא שצ"ל א' מג' אופנים שהליטרא שלהן היה משקלה פחות מעט מט"ז אונקיות, או שהאונקיא היתה פחותה מעט מט"ז דרכמונים או שהדרכמון היה פחות מעט מל"ו גרגרי שעורה.

משנה ה

(פ"א מ"ה ר"ש) **אבל בירושלמי קאמר בהדיא עד ראש השנה**.—בלי ספק שט"ס בירושלמי (לג ע"ב) וצ"ל: וחורשין כל בית סאה בשבילן (במקום "עד ראש השנה"[1]) וכן מוכח בירושלמי שם.

משנה ו

(פ"א מ"ו ר"ש) **ותימה דלא קאמר משום דנמנו וכו'**.—הנה בירושלמי בראש פרק זה מפורש דנמנו על ב' פרקים הללו והתירום, והקשו מדתנן שאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חברו וכו' ומשני כך היתה הלכה בידם שאם בקשו לבטל יבטלו. והיינו נמי שאמרו כאן הלכה לכך ניתנה שאם בקשו וכו'.

פרק ג

משנה ה

(פ"ג מ"ה ר"ש) **והך ברייתא קשה טובא וכו'**.—נראה להפך הגירסא, ובדברי ת"ק צ"ל: אפי' כל שהוא מותר, ובדברי רשב"ג צ"ל: אפי' דבר מרובה אסור.

פרק ו

משנה א

(פ"ו מ"א) **וכל שהחזיקו עולי מצרים מכזיב ועד הנהר וכו'**.—המפרשים נדחקו בזה. אבל העיקר דנהר דהכא הוא כסתם נהר שבמקרא שהוא נהר פרת. וכ"ה ביאור המשנה: כל שהחזיקו עולי מצרים מכזיב (פי' שהוא תחום שעד שם החזיקו עולי בבל, ולהלן עד

[1] [אבל הנוסח "עד ראש השנה" הוא בכ"י ליידן וכ"י רומי ושרידי ירושלמי.]

סוף תחום עולי מצרים) ועד הנהר (פי' הוא גבול מזרח עד נהר פרת ויש בכלל זה סוריא, שהוא ארם צובא, וכדמוכח במשנה שלאחריה דסוריא נאכל ולא נעבד, ויותר מבואר בירושלמי כאן "נאכל אבל לא נעבד כסוריא", ואף שדוד כיבש גם ארם נהרים לא גזרו שם חכמים דיני שביעית מפני שהיא חוץ מגבולי א"י הכתובים בתורה, שגבול מזרח הוא נהר פרת, והיא רחוקה הרבה מא"י שהחזיקו בה עולי בבל) ועד אמנה (ביארו בירושלמי מכזיב ועד אמנה, והוא גבול צפוני מערבי) וכו' מן הנהר ומאמנה ולפנים (פי' היינו ארץ בבל וארם נהריים שהן בין שני נהרות, פרת וחידקל, ומשום שהן ביניהן אמרו עליהן כאן "ולפנים". וארם נהריים מכונה ג"כ בעירובין יט א וקידושין עב א "בין הנהרות", ועי' חדושי רמב"ן גיטין פ"א שכתב בשם ר' משה בר חסדאי דנהר דכאן הוא נהר פרת, וכן הוא דעת רמב"ן שם[2], אלא שהציורים שכתבו שם הן סותרים את המציאות, ע"ש).

פרק ז

משנה ב

(פ"ז מ"ב ר"ש) **ולא נתבררה במאי איירי וכו'**.—הדבר ברור לדעתנו דאוורד דלעיל קאי, וכן בתוספתא פ"ה הי"ג תני דין עלי ורד, ועיקרו כדאיתא בירושלמי (לז ע"ב).

משנה ג

(פ"ז מ"ג ר"ש) **ואע"ג דמורייס תני לה התם גבי איסור הנאה וכו'**.—תמוה דתני לה התם לר"מ, אבל חכמים חולקין עליו שם ואומרים דאין איסורו איסור הנאה. והטעם שהיין שבמורייס אינו אלא לעבורי זוהמא (ע"ז לח סע"ב)[3].

פרק ט

משנה ב

(פ"ט מ"ב ומ"ג ר"ש) **אבל ענבים וגרוגרות הרי ג' ארצות וכו'**.—הנה בירושלמי פ"ז ה"ג (והר"ש הביאו לעיל פ"ז מ"ב) הנוסח "יין" במקום "ענבים", ולפי זה ניחא דשלש ארצות נאמרו בדברים שהן כברייתן, אבל בדברים שנשתנו מברייתן נתנו חכמים שיעור אחד לכל הארצות לבד מזיתים ותמרים, מפני שפירות הללו כלין בזמן אחד בכל מקום, לכך נתנו להם חכמים שיעור אחד אף שהן כברייתן.

[2] [וכך מביא מלאכת שלמה בשם ר' יהוסף אשכנזי.]

[3] ומה דאיתא לפנינו בר"ש למטה "כגון להרויח בו" הוא ט"ס, וצ"ל "כגון להריח בו", ופלא על ספר נחלת שבעה ח"ב סי' ע' שהעתיק דברי הר"ש ולא הרגיש בכל זה.